

vytvářejí. Práci kolektivu se dostalo jak od prezidia Akademie, tak z příslušných stranických míst velkého uznání a podpory a stala se jedním z nejdiskutovanějších kulturních jevů naší současnosti.

Ze speciálnějších filosofických problémů přírodních věd uveďme práci Josefa Adamce *Holismus*, oživující problematiku dlouho u nás netraktovanou.

Zvláště třeba vyzvednout, že estetiky se v minulém roce dostalo několika významných publikací, a to zvláště sebráním estetických statí Jana Mukařovského v soubor *Studie z estetiky* (nakladatelství Odeon); o tuto pozoruhodnou syntézu strukturalistické estetické teorie se zasloužili F. Vodička a K. Chvatík. Ze starších roztroušených a tím o působivost zčásti připravených statí zde vyvstala pozoruhodná stavba, která v našich estetických diskusích nepochybně sehraje důležitou úlohu, jak o tom svědčí již dnešní odezva. Též překlad Hegelovy *Estetiky*, opatřený obsírnou úvodní studií o Hegelově filosofickém vývoji a studií L. Nováka o působení Hegelových názorů v pozdější době, byl veřejností přijat jako kladný přínos. Třeba zde poukázat též na časopiseckou produkci jak v odborných časopisech, tak v revuích literárních a obecně kulturních. Také esejistická knížka A. Mokreje *Umění, skutečnost, poznání* (Československý spisovatel) nadhazuje mnoho otázek; ač nepostupuje přísně systematicky, zprostředkuje čtenáři mnoho zajímavých názorů cizích i vlastních.

Důležité publikace přinesl minulý rok též v oboru dějin filosofie. Uveďme tu, pokud nenáleží do systematiky a dějin psychologie, Cveklovu knihu o Freudovi (týž autor v tomto roce uveřejnil též eseje *Filosofie a současnost*, které vyvolaly svým směřováním k aktualitě cílý zájem). Jeden z nejvýznamnějších autorů starší filosofické generace J. L. Fischer uveřejnil svou studii *Sokrates nelegendární*, dílo velké učnosti, odvážné kombinační schopnosti i interpretační dovednosti. K práci Zemplinerové o čínských vlivech v moderní západoevropské filosofii lze sice mít jisté metodologické dotazy, ale je nesporným materiálovým přínosem, který předpokládá zcela neobvyklou přípravu, velkou sčítlost a seznámenost s myšlenkovým světem, který většinu soudobých západních filosofů uniká; práce tedy do značné míry průkopnická.

Bylo by dále třeba se zmínit o dvou filosofických žánrech, které nemají přesné zaměření, ale jsou důležité pro podchycení značného zájmu, kterému se v současné době u nás těší otázky filosofie. Uvedl bych tu filosofickou esej či cestopis filosofky a socioložky I. Dubské *Americký rok*, který se setkal právem s velkou odezvou pro svou zajímavou a volnou formou poutavě předkládanou základní myšlenku. Zvláštní zmínky zaslouží brožura Milana Průchy *Kult člověka* svým pokusem o vyvolání diskuse o základních otázkách marxistické filosofie a filosofie vůbec.

Zmíňme se ještě o tom, že již zdůrazněný přítomný zájem o filosofii a o to, co bylo

v nedávné době zanedbáno, se projevil též vznikem nové řady drobnějších filosofických děl — dosud výlučně překladů v nakladatelství Svoboda, která nese příznačný název „Filosofie a současnost“ a přinesla již práce Sartrovy, Desantiho kritiku fenomenologie, Langeho výklad o problémech kauzality aj. Domnívám se z uvedených příčin, že můj celkový závěr o významnosti velké části filosofických děl v minulém roce u nás uveřejněných je oprávněný a že naše filosofická literatura se stává zajímavější, pro veřejnost závažnější a vnitřně hlubší, než tomu bylo — až na výjimky — v minulých letech.

Jan Patočka

II. ZPRÁVA O PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI V OBLASTI SOCIOLOGIE

Publikační činnost v oblasti sociologie se rozvíjí v posledním období v řadě nakladatelství; v českých zemích je soustředěna zejména v nakladatelství ČSAV Academia, v nakladatelství Svoboda, dále také v nakladatelství Orbis, Práce, Mladá Fronta, v Pedagogickém nakladatelství atd. Ve slovenských krajích je soustředěna publikační činnost v nakladatelství SAV (Vydavateľstvo Slovenskej akademie vied), v Práci a v dalších nakladatelstvích.

Sociologická komise při Vědeckém kolegiu filosofie a sociologie se snažila ovlivnit ediční práci československých nakladatelství v oblasti sociologie zejména tím, že v roce 1965 vypracovala souhrnný návrh, který obsahoval náměty pro vydávání překladů zahraniční sociologické literatury. Tento návrh byl začátkem roku 1966 revidován a doplněn a byl dán k dispozici všem zainteresovaným nakladatelstvím. Kromě toho je zastoupena sociologická komise vědeckého kolegia jedním členem v ediční radě Ústřední knižní kultury, která koordinuje práci čs. nakladatelství. Ediční subkomise se obrací na nakladatelství průběžně se svými náměty na vydání vhodných titulů zahraniční sociologické literatury a vyjadřuje se k edičním záměrům nakladatelství. Po této stránce je proto možné pokládat péči vědeckých sociologických pracovišť o vydávání sociologické literatury v základní míře za zajištěnou.

Dosavadní výsledky publikační činnosti v oblasti sociologické literatury jsou přitom ovšem ještě značně omezené a zdaleka neodpovídají potřebě sociologických publikací. Tato skutečnost je způsobena tím, že časově lhuť, potřebné v našich nakladatelstvích pro přípravu publikací a pro jejich výrobu, jsou nepřiměřeně dlouhé, takže výsledky naší dosavadní péče o vydávání sociologické literatury se dosud mohly projevit jen v omezeném rozsahu. Poněkud příznivější, i když zdaleka ne příliš uspokojivá, je situace v ediční přípravě sociologické literatury, alespoň v některých nakladatelstvích. S nakladatelstvím ČSAV byl v zásadě dohodnut výběr pěti titulů zahraniční socio-

logické literatury, které by měly být realizovány do roku 1970. V současné době se dokončuje překlad R. K. Mertona *Social Theory and Social Structure*. Realizace vydání překladu Lazarsfelda-Rosenberga *The Language of Social Research* se setkala s formálně právními překážkami vzhledem k tomu, že dílo zahrnuje ukázky sociologických studií různých autorů, takže vyvstala otázka copyrightu pro tyto jednotlivé výňatky. (U příležitosti Lazarsfeldovy návštěvy v Československu bylo však možno projednat také tuto otázku a na základě dosavadních jednání se počítá s uskutečněním uvedeného edičního záměru, přičemž do češtiny bude překládáno nové vydání uvedeného díla, jehož znění autoři zaslou v rukopisu po jeho dokončení, takže český překlad by mohl vyjít téměř současně s novým anglickým originálem). Třetím titulem, s jehož vydáním v nakladatelství ČSAV počítáme, je výbor ze sociologického díla Talcotta Parsonse. Dva zbývající tituly jsou věnovány antologiím z americké a francouzské sociologické literatury, zejména časopisecké.

Z překladové sociologické literatury vyšlo doposud relativně nejvíce titulů z polské produkce. Vyšly dvě práce Baumanovy (Orbis a Mladá Fronta), práce Szczepańskiego (Svoboda), Podgoreckého (Svoboda), ve slovenském překladu vyšla práce Wiatrova, Hirschowitzové, Szczostkiewiczze; připravuje se další překlad práce Podgoreckého (Svoboda), A. Kłoskowské (Svoboda), Wiatra (Pedagogické nakladatelství) atd. Lze říci, že o publikace polské sociologické literatury je v našich podmínkách relativně dobře postaráno. Naproti tomu uplatnění sovětské sociologické literatury je v edičních programech méně příznivé; nakladatelství Svoboda připravuje překlad sborníku *Sovětská sociologie*.

V průběhu posledního období vyšlo již několik větších knižních publikací z původní československé sociologické produkce.

Vyšla práce Klofáče-Tlustého *Soudobá sociologie*; *Sociální struktura socialistické společnosti*, je sborník, který vyšel 1966, jeho vedoucím autorem je Pavel Machonin. Metodologické problematice jsou věnovány dvě závažné knižní publikace, kniha V. Lamsera (Svoboda) a práce F. Kahudy. Problematiky volného času se týkají tři knižní publikace (Filipcová, Červinka, Selucký). Otázkám industriální sociologie je věnována práce kolektivu autorů pod vedením J. Kohouta. Nejzávažnější slovenskou publikací je Siráckého *Sociológia*. Značně dlouhá řada původních sociologických publikací je v tisku nebo se do tisku připravuje. Úhrnem lze proto říci, že ediční činnost v oblasti sociologie je v základní míře zajištěna, zejména pokud jde o původní sociologickou literaturu. O sociologickou literaturu je na veřejnosti široký zájem, a proto doposud autoři sociologických prací zpravidla nemají zvláštní potíže při zveřejňování svých závažných prací; přitom ovšem publikování sociologických prací není v řadě případů bez nesnází a velmi mnoho nedostatků a ztrát vzniká zejména zcela nepřiměřeně dlouhými

mi výrobními lhůtami, které si vydání knižních publikací vyžaduje.

Mnohem méně příznivá je situace v oblasti malotirážních publikací. Sociologický ústav ČSAV vypracoval návrh na zřízení malotirážní edice sociologických publikací, v níž by vycházelo ročně 10–12 titulů, které by byly věnovány zejména výsledkům sociologických výzkumů i jiné sociologické problematice. Návrh byl projednán ve Vědeckém kolegiu filosofie a sociologie ČSAV a byl doporučen k realizaci počínaje rokem 1967. Realizace návrhu však doposud bohužel narážela na technické potíže, takže v podstatě nebudou celý návrh letos realizován. V nejpříznivějším případě se počítá jen s vyjitím 1–2 titulů v letošním roce. Tato skutečnost je tím tíživější, že sociologie nemá dostatečné možnosti v oblasti periodické literatury, a to vzhledem k tomu, že má k dispozici jen jeden sociologický časopis, jehož jednotlivá čísla jsou naplněna s velmi dlouhodobým předstihem, přičemž Sociologický časopis zdaleka nestačí zveřejnit všechny kvalitní materiály, jež má k dispozici. Vytvoření předpokladů pro urychlené realizování malotirážní edice podle vypracovaného návrhu a rozšíření časopiseckých publikačních možností pro sociologii pokládáme za nejnaléhavější úkoly v oblasti ediční práce.

Zdeněk Strmiska

Z činnosti Čs. sociologické společnosti

V Domově vědeckých pracovníků ve Smolenicích probíhalo od 10. do 13. dubna 1967 I. setkání československých a polských sociologů. Do Československa přijela osmnáctičlenná delegace polských sociologů vedená prof. Janem Szczepańským, předsedou Mezinárodní sociologické asociace. Z československé strany se zúčastnila čtyřicetičlenná delegace vedená prof. dr. J. Klofáčem a doc. J. Pašiákem.

Zasedání zahájil akademik Andrej Sirácky a poté účastníky pozdravil zástupce Slovenské akademie věd akademik Igor Hrušovský a tajemník polského vyslanectví mgr. B. Kaczynski, který byl přítomen celému setkání. Hlavní referáty přednesli doc. J. Pašiák (*Spolupráce československých a polských sociologů*) a prof. J. Szczepański (*Problém rozvoje současné světové sociologie*).

V dalších dnech již probíhalo jednání v sekcích.

V I. sekci — Metodologické otázky sociologických výzkumů vedené doc. J. Pašiákem referovali doc. V. Lamser (*Poznávací struktury v sociologickém výzkumu*), dr. A. Przeworski (*Srovnávací výzkumy a teorie společenských věd*), doc. J. Pašiák (*Z problematiky metodologických výzkumů*).

II. sekce — Základní otázky sociální struktury socialistické společnosti, kterou vedl akademik A. Sirácky, projednala referáty doc. St. Widerszpila

(K problematice dělnické třídy v socialistickém Polsku), doc. P. Machonina a dr. B. Jungmanna (O teoretických předpokladech výzkumu vertikální sociální diferenciacie a mobility obyvateľstva ČSSR), doc. W. Wesołowského a mgr. K. Slomczyńskiego (Výsledky výzkumu stratifikace socialistické společnosti na empirické bázi tří polských měst), dr. K. Doktóra (O ukazatelích sociologické analýzy socialistické průmyslové společnosti), doc. J. Zvary (K problematice etnické strukturalizace československé socialistické společnosti). V sekci byl dále přečten referát doc. A. Matejky (Změna sociálního obrazu u polských námezdních pracujících).

III. sekci Sociální otázky průmyslového podniku v socialistické společnosti vedl doc. J. Kohout a referovali doc. J. Kohout (Sociologické pojetí průmyslového podniku v socialistické společnosti), doc. E. Weiner (K některým otázkám podniku a závodu jako sociálního systému), doc. R. Roško CSc. (Pokus o model vztahu člověka k práci), R. Batték (Soutěživost a problém pracovní iniciativy) a z polské strany dr. Doktor.

Ve IV. sekci Problémy volného času a životního stylu socialistické společnosti byly předneseny referáty prof. P. Rybického (Sociologická problematika urbanizace), dr. J. Musila CSc. (Městská společnost — mýtus a realita), prof. A. Kłoskowská (Typy kulturní participace, malé lokální společnosti v Polsku), dr. O. Bakoše CSc. (Nové úlohy sociologických výzkumů masové kultury), prof. W. Markiewicz (Sociologická problematika volného času v industrializovaných rajónech). Dále byly přihlášeny, ale pro časovou tiseň nemohly být předneseny referáty doc. J. Turowského (Sídliště jako základ struktury a společenské organizace města), mgr. Z. Skorzińskiego (Diagnostická činnost v sociologii volného času na příkladu polsko-československých výzkumů), M. Dismana (Volný čas jako problém empirického výzkumu).

K referátům byla věcná, otevřená a bezprostřední diskuse, ve které byly vyloženy základní přístupy a koncepce řešení problémů. Tímto setkáním se zakončila první etapa spolupráce, institucionálních a osobních vztahů polských a československých sociologů.

Účastníci setkání se dohodli:

1. Rozvíjet další formy vzájemné spolupráce a prohloubit vědecké a osobní kontakty.
2. Vydat sborník na setkání přednesených referátů v jazycích, ve kterých byly předneseny.
3. Rozvinout společné komparativní výzkumy a teoretické bádání, zaměřené na vytvoření teorie rozvoje socialistické společnosti, která by přispěla k řešení praktických úloh a cílových problémů našich společností.
4. Pokračovat v takovýchto setkáních, které umožňují nejrychlejší výměnu vědeckých poznatků a jsou přínosem k sociologickému myšlení a bádání. Nejbližší setkání se usk-

teční v roce 1969 v Polsku. Plánovaný program bude vycházet ze zaměření VII. světového sociologického kongresu.

*

V únoru t. r. byl zahájen třísemestrální seminář „Úvod do aplikací matematiky v sociologii“, který vede doc. V. Lamser. V 1. semestru, který je vlastně přípravným kursem matematiky, přednáší J. Řehák ze Sociologického ústavu ČSAV. Na programu jsou tyto přednášky: *Základy matematické logiky, Pojem množiny a podmnožiny, Funkce, Vektory a matice, Počet pravděpodobnosti*. 2. semestr bude zahájen v říjnu 1967.

Sekce integrální antropologie, která se schází pravidelně jednou v měsíci, měla 22. března 1967 na programu přednášku prof. M. Kalába *Specifiky marxistického pojetí sociologie*.

6. dubna 1967 v sekci sociologie národnostní otázky diskutovali o knize J. Šindely *Národnostní otázka a socialismus*.

Sekce sociologie veřejného mínění na pracovní schůzce 2. března t. r. projednala druhou část referátu J. Orta *Sítě tazatelů, jejich problémy a řízení sítí*. Dále uspořádala přednášky dvou zahraničních sociologů: 29. března 1967 — dr. G. Kéresze, pracovníka oddělení pro výzkum veřejného mínění v Maďarském rozhlasu a televizi, *O výzkumu rozhlasového posluchače, televizního diváka a veřejného mínění v Maďarsku*, a 18. dubna 1967 prof. H. Cantrila, předsedy rady The Institute for International Social Research v Princetonu, *Aktuální problémy sociální psychologie a výzkum veřejného mínění*.

A. Gabalová

Z činnosti Slovenskej sociologickej spoločnosti

Na 23. a 24. 2. 1967 pripravila odbočka spoločnosti v Prešove spolu so sekciovú sociológie mládeže dvojdňový celoslovenský seminár k sociológii mládeže. Prednášali:

Andrej Tordaji — *Profil mladej socialistickej generácie*;

Mikuláš Novota — *Mládež a životné postoje*;

Karol Šuran — *K negatívnym vplyvom industriálnej spoločnosti na mládež*;

Štefan Merešš — *Medzinárodný výskum morálno-politických postojov mládeže*;

W. Hennig, NDR — *Výskum mládeže v NDR*;

Vladimír Cirbes — *Ideové a politické postoje vysokoškolskej mládeže*;

Oliver Bakoš — *Štruktúra záujmov mládeže vo voľnom čase*;

Mária Lešková — *K výskumu dedinskej mládeže*;

František Olejár — *K výskumu výchovne zanedbaného dorastu*.

Okrem uvedených referátov odznel rad diskusných príspevkov. Na seminári bolo 113 účastníkov. Slovenská sociologická spoločnosť